

Louis Althusser

Kara İnekler

Hayali söyleşi (XXII. Kongre'nin yarattığı rahatsızlık)

Yoldaşlar, yolunda gitmeyen bir şeyler var!

Hazırlayan ve notlandıran: G.M. Goshgarian

Türkçesi: Erkan Ataçay

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	7
YAYINCININ NOTU	9
I. YAZARIN TAKDİMİ	31
II. XXII. KONGRE'NİN ÇELİŞKİSİ.....	55
III. DOKTRİNSİZ PARTİLER, DOKTRİNLİ PARTİLER.....	103
IV. MARKSİST TEORİNİN KRİZİ.....	111
V. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ ÜZERİNE	127
VI. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN POLİTİK BİÇİMLERİ	151
VII. KOMÜNİZMİN STRATEJİSİ	161
VIII. “BİÇİMSEL ÖZGÜRLÜKLER” ÜZERİNE	173
IX. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ VE POLİTİK KONJONKTÜR	199
X. İTTİFAKLAR MESELESİ.....	209
XI. DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK ÜZERİNE.....	217
XII. SOVYETLER BİRLİĞİ ÜZERİNE	231
XIII. SINIF MÜCADELESİNİN ANALİZİ ÜZERİNE.....	247
XIV. “BİLİMSEL VE TEKNİK DEVRİM” ÜZERİNE	265
XV. YOLDAŞLARA ÇAĞRI.....	271
EKLER.....	275

Bu söyleşi hayalidir.

Bu türün iyi tarafları (serbestlik) olduğu kadar kötü tarafları da (bazı tekrarlar) vardır. İyi tarafa bağlı kötü tarafları için şimdiden özür diliyorum.

İsterdim ki bu söyleşiyi benim partim, Fransız Komünist Partisi, yayımlasın. Ama bu arzumdan üzümlere vazgeçmek zorunda kaldım. Koşulların uygun olmadığını herkes biliyor.

Komünist yoldaşlarımın bu metni dikkatlice okumalarını ve sonrasında eleştirilerini ve kişisel görüşlerini bana iletmelerini rica ediyorum. Bir komünist bu denli önemli konular üzerine tek başına düşünemez.

Yoldaşlarım mektuplarını benim adıma şu adrese gönderebilirler: L. Althusser, c/o Maspero, 1, place Paul-Painlevé, Paris V^e.

Onlara olanaklar ölçüsünde, gerek şahsen gerekse başka yollardan cevap vermeye çalışacağım.

L. Althusser

I.

YAZARIN TAKDİMİ

Bize kim olduğunu söyleyebilir misin? Parti’de seninle ilgili bazı sorular soruluyor. Kitaplarının Maspero Yayınevi’nden çıktığını bilen, Parti’nin gazete ve dergilerinde adının hiç geçmediğini ya da yalnızca eleştirildiğin zamanlar geçtiğini gören kimi yoldaşlar senin Parti üyesi olup olmadığını bile sorguluyorlar...

Madem benden bunu istiyorsun, öyleyse okurlarıma ve her şeyden önce Partili yoldaşıma hitaben bir ön beyanda bulunarak kim olduğumu söyleyeyim.

Ekim 1948’den beri Fransız Komünist Partisi mensubuyum. École normale supérieure’de gerek temizlik işçisi gerek laboratuvar teknisyeni gerek idare amiri gerekse de öğretmen olarak görev yapan komünistlerin bir araya geldiği Paul Langevin işletme hücrelerine katıldım. İçinden çıkılması zor tartışmalardan sonra ve okulda görevli olanlar ile öğrenciler arasındaki ilişkilerde yaşanan zorluklar nedeniyle hücremiz öğrencilerin hücrelerinden ayrıldı. Öğrenci hücresi de daha sonra Parti yöneticileri tarafından lağvedildi. Parti’ye katılan öğrenciler, yani bizim kendi öğrencilerimiz, Parti’nin yerel hücrelerine yönlendirilir: Bizim işletme hücremize üye olmalarına izin yoktur.¹ Buna karşılık, UEC (Union des étudiants communistes) [Komünist Öğrenciler

1 Parti’nin o dönemde yürürlükte olan tüzüğü’nün 15. Maddesi: “Hücre, parti örgütlenmesinin temelidir. İşletme hücreleri, yerel hücreler, kırsal hücreler mevcuttur. [...] İşletme hücrelerinin üyesi olamayan komünistler [o dönem FKP üyelerinin yaklaşık üçte ikisi] yerel ve kırsal hücrelerde örgütlenirler.”

Birliği] adlı derneğin çatısı altında kendi faaliyetlerini diledikleri gibi düzenleyebilirler. Ancak ilişkilerimiz çok iyi olsa da bu derneğin bizim hücremizle hiçbir organik bağı yoktur.

Hücremizin üye sayısı, Parti'nin üye sayısındaki dalgalanmalara aşağı yukarı denk gelen iniş çıkışlar yaşadı. Bugün on sekiz üyesi var (son bir senede mevcudunu iki kattan fazla arttırdı) ve hayli faal. Hücremizin etkinlik düzeyi seksiyonumuzdaki² diğer hücrelerin etkinlik düzeyinin üstünde mi değil mi bilmek zor zira onlarla hiçbir organik ilişkimiz yok. Dolayısıyla tüm ilişkiler dolaylıdır: Hücrelerin seksiyon komitesine atadığı yoldaşlar aracılığıyla yürütülür. V. Bölge'nin bu hücrelerinin özelliklerinden biri, neredeyse sadece üniversite mensuplarını, araştırmacıları ve laboratuvar teknisyenlerini bir araya getirmiş olmalarıdır. Genelde yoksul kırsal kesimlerden çıkıp gelmiş temizlik işçilerinin sayısı azdır: Parti'ye gelip giderler ama pek kalmazlar. Entelektüellerin kalabalık olmaları nedeniyle ister istemez kendi sorunları ve kurallarıyla kafalarını ütüleyecekleri bir örgütte kendilerini rahat hissetmezler. Her halükârda, 1948'de Parti'ye katıldığım günden bu yana, *asla tek bir proletere rastlamadım*, ne kendi hücremde ne de hazır bulunduğum seksiyon konferanslarında. Seksiyon konferanslarında birkaç işçi görmüş olsam da bu çok uzun zaman önce, sevgili yoldaş Bagard'ın 1950-1955 yılları arasında seksiyon sekreteri olduğu ve V. Seksiyon'un hâlâ varlığını sürdürdüğü dönemdedi. Çünkü bu seksiyon bugün, artık her şeyin tamamen entelektüeller arasında geçtiği bir bölge komitesinin idaresinde toplanan çok sayıda seksiyona bölünmüş durumda.

Bunu buruklukla değil ama yoldaşlarıma ve özellikle de genç yoldaşlarıma, bir komünist için, "hatta eski bir komünist" (zira, nasıl dendir, sonuç itibarıyla bugün yaklaşık otuz yıllık Partiliyim) için bile, partimizin ne olduğu, partimizde genel olarak değil (zira *L'Humanité* sayesinde bunu biliyoruz), somut olarak neler olup bittiği hakkında bir kaniya varmanın *çok zor* olduğunu göstermek için dile getiriyorum. Şunu itiraf ediyorum ki –ve bundan utanmıyorum çünkü bu durumda olan tek komünist ben değilim kesinlikle (bilgileri bir mer-

2 Bir seksiyon, sayısı değişen birçok hücreden oluşur. Bu sayı 1975'te ortalama on birdi.

kezde toplayan ve bunlara erişebilen Parti yöneticilerini ayrı tutuyorum)– partimin bugünkü durumu, uygulamaları, yöneticileri, yöneticilerinin yaşamları, fikirleri ve tuhaf alışkanlıkları hakkındaki pek çok şeyi Harris ve Sédouy'un *Voyage dans le Parti communiste français*'sini³ okuyunca öğrendim. Bu iki yazarın, ellerinde, onlara bütün hücre, seksiyon ve federasyon⁴ örgütlenmelerinin ve yöneticilerinin kapılarını açan, Roland Leroy⁵ tarafından imzalanmış bir “geçiş izni” tutmak gibi, benim hiç sahip olmadığım, tanıdığım hiçbir yoldaşımın da asla sahip olmadığı bir şansları vardı. Dolayısıyla, doğal olarak, proleter denilenlerle, yani sanayi ve tarım üretiminde çalışan işçilerle karşılaşma fırsatları vardı.

Bu kitap binlerce komünist için bir aydınlanma olmuştur. Bu pozitif bir aydınlanmadır çünkü içinde mücadele ettikleri, uğruna emek verip, vakit harcadıkları Parti'yi sonunda biraz olsun tanımalarına olanak sağlamıştır. Çünkü Parti'nin gerçekten tanınabileceği yer, günümüzde Parti içinde çok moda olan “şenlikler” değildir. Bunun da gayet makul bir nedeni vardır: Şenlikler, Parti'yle ilgilenseler de politika ve eğlenceye de meraklı olan ve kenardan seyretmeye can atan erkekler ile kadınları, özellikle de gençleri çeker.

Sonuç olarak, Ekim 1948'den bu yana, genç filozofların öğretmenlik sınavına hazırlanmalarına yardım eden “öğretim görevlisi” ve bir yığın idari meseleyle (bunları tahlil etmek ayrıca ilginç olurdu) uğraşmakla yükümlü École (şimdi École littéraire oldu) Sekreteri olarak iki ayrı görevi ifa ettiğim Ulm Sokağı'ndaki École normale supérieure'de, aynı işletme hücrelerinde hiç ara vermeksizin partim için çalıştım. Mesleğimi oldukça düzgün yaptığımı inanıyorum: Okulun öğrencileri çok da ketumdur, görüşlerini kendilerine saklarlar. Okul yönetimi sözümü dinlerdi sanıyorum, politikada olsun felsefede olsun takındığım komünist ve Marksist duruştan bihaber değillerdi şüphesiz.

3 A. Harris ve A. de Sédouy, *Voyage à l'intérieur du Parti communiste*, Paris: Seuil, 1974.

4 Tek bir federasyon bir bölgenin tüm şubelerini bir araya getirir.

5 FKP Politik Büro üyesi (1964-1994); Merkez Komite'de Entelektüeller ve Kültür Şubesi (SIC) yöneticisi (1967-1973); komünist günlük gazete *L'Humanité*'nin yöneticisi (1974-1994).